

همایش ملی مطالعات و پژوهش های علمی علوم انسانی

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار با حمایت معنوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه
سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی شماره مجوز: ۴۸۵۳-۷۸۸۶۴
سال برگزاری همایش: ۱۳۹۷ شماره مقاله: ۹۰۵/۴۰۹ رده بندی کنگره: ۹۹۳/۲

سوئیت

آرش عینی^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی نوین اردبیل - ایران

مهناز خدائی نیارق

کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل

چکیده

سوئیت یک شبکه بین المللی ارتباط مالی بین بانکی است که تسهیلات و خدماتی ویژه ای را از طریق مراکز رایانه ای در سراسر دنیا ارائه می دهد. عصر حاضر زمان پیشرفت کلیه علوم و فنون است و صنعت بانکداری از این قاعده مستثنی نیست. تحولانی شگرف در صنعت بانکداری با به کارگیری فن آوری مخابراتی و رایانه ای، به وقوع پیوسته است که بسیاری از آنان در گذشته دور از ذهن بودند. حرکتی که در راستای توسعه علوم و فنون بانکداری ایجاد شده، پایان نیافته است و به نظر نمی رسد با توقف مواجه باشد و آنانی که با توجه به مقتضیات با این حرکت هم سو و آینده نگر نباشند، بالطبع مشکلات عدیده ای در پیش روی خواهند داشت و از آنجا که تجارت بین المللی روز به روز در حال گسترش است و یکی از ابزارهای درگیر در این امر، بانکها هستند که همواره باید برای ارایه خدمات و تسهیلات بهتر به تجار و سرعت بخشیدن به انجام مبادلات تجاری چاره اندیشی و از تجهیزات جدید و پیشرفته استفاده کنند، لذا به منظور پاسخ به نیاز شبکه بانکی، سوئیت به عنوان یک ابزار مفید و پاسخگو در قیاس با سایر ابزارهای مخابراتی تأسیس شد.

واژگان کلیدی: سوئیت، بازار مالی بین المللی، بانکداری الکترونیکی

بخش اول: کلیات

سوئیفت یک شبکه بین‌المللی ارتباط مالی بین بانکی است که تسهیلات و خدماتی ویژه‌ای را از طریق مراکز رایانه‌ای در سراسر دنیا ارائه می‌دهد. سوئیفت در واقع مخفف کلمه (Society Worldwide Interbank Financial Telecommunication) است که به فارسی می‌توان آن را به «جامعه جهانی ارتباط بین بانکی» ترجمه کرد. این سیستم، به صورت چند کاربره است و مؤسسه آن به صورت شرکت تعاونی اداره می‌شود. بانک‌های عضو، در آن دارای سهام بوده و در سود مؤسسه سهیم هستند. سوئیفت راه مطمئنی برای تبادل انواع پیغام‌ها، سفارش خرید، فروش، رساندن راهنمایی‌هایی جهت نحوه تحویل، ارسال یا موارد مشابه است. هدف اولیه از ایجاد سوئیفت، جایگزینی روش‌های ارتباطی غیر استاندارد کاغذی و یا انتقال پیام از طریق تلکس در سطح بین‌المللی با یک روش استاندارد جهانی بود؛ اما از بدو تأسیس تا به حال دچار تحول اساسی در روش‌ها و مکانیزم‌های مورد استفاده خود گردیده استقبل از به وجود آمدن سوئیفت، مبادلات پولی در سطح بین‌المللی از امنیت، اطمینان و استاندارد لازم برخوردار نبود و در این زمینه، خلأ وسیعی احساس می‌شد. به دنبال این احساس، که سرویس مالی بین‌المللی دارای استاندارد بسیار بالا از لحاظ ایمنی و قابلیت اطمینان نبوده است، بررسی‌ها و مطالعات اولیه آن توسط اداره‌ای در مرکز بلژیک با پشتیبانی ۲۳۹ بانک از ۱۵ کشور انجام شد. هدف از این مطالعات، تسهیل ارتباطات اطلاعاتی که در سراسر دنیا پخش شده و ایجاد یک زبان مشترک و استاندارد برای نقل و انتقال مالی بین‌المللی بوده است. سرانجام، سوئیفت در سال ۱۹۷۴ با حضور اعضای اصلی و شرکا از ۱۷ کشور جهان و با ۵۰ مشتری بنیان‌گذاری شد و مرکز آن در بروکس قرار داشت. در سال ۱۹۷۵، قوانین امنیتی و اعتباری سوئیفت وضع شد و اعضای مالی پشت صحنه سوئیفت تعیین شدند. در این زمان، ۵۱۰

مشتري از ۱۷ کشور عضو شدند؛ ولی پیغام مالی رد و بدل نشد. در سال ۱۹۷۶، اولین مرکز عملیاتی سوئیفت راه‌اندازی شد و در سال ۱۹۷۷ آلبرت پرنس بلژیک اولین پیغام را از طریق سوئیفت ارسال کرد. در سال ۱۹۸۰ برای اولین بار پای کشورهای آسیایی به سوئیفت باز شد و کشورهای هنگ کنگ و سنگاپور به‌عنوان پیشتاز کشورهای آسیایی شروع به فعالیت و کار با سوئیفت کردند. در حال حاضر بالغ بر ۱۸۷ کشور و ۶۰۰۰ بانک و مؤسسه مالی در سراسر دنیا عضو شبکه سوئیفت هستند. هسته اصلی آن در کشور بلژیک می‌باشند و کشورهای آمریکا، هلند، هنگ کنگ و انگلیس به‌عنوان مراکز پشتیبان مشتریان هستند.

بند اول: مکانیزم عمل سوئیفت

فرض کنید یک فروشنده و یک خریدار می‌خواهند یک معامله تجاری را از طریق اینترنت انجام دهند؛ برای این کار از گواهینامه دیجیتالی (Indentures) که توسط بانک صادر شده، استفاده می‌کنند. در این صورت مراحل زیر را دنبال می‌شود.

۱. خریدار، یک سفارش خرید را از طریق شبکه اینترنت صادر می‌کند.
۲. فروشنده نیاز دارد که هویت خریدار و همچنین گواهینامه و درخواست او، تضمین، تصدیق و اعتباریابی شود.

۳. خریدار، سفارش خرید خود را از طریق Trust Act گواهی و ارسال می‌کند.

۴. Trust Act از بانک مربوطه، اعتبار و تصدیق هویت مشتری را درخواست و به‌طور هم‌زمان Trust Act، صحت و سقم هویت دو بانک را با Indentures بررسی می‌کند.

۵. زمانی که اعتبار اخذ شد، Trust Act سفارش تضمین شده و تصدیق شده را به

فروشنده منعکس می‌کند. بنابراین فروشنده می‌تواند به آن اعتماد نماید.

۶. فروشنده یک رسید به خریدار می‌دهد؛ در نتیجه، خریدار یک رسید تضمین شده از فروشنده قابل اطمینان دارد.

۷. Trust Act، یک ثبت زمانی از همه پیغام‌ها را حفظ می‌کند.

۸. پس از یک مرحله، کلیه نقل و انتقالات پیام‌ها مبادله و ثبت می‌شود.

بند دوم: مزایای سوئیفت

استاندارد : به نحوی طراحی شده است که با ارسال پیام یا از طریق شبکه بین المللی سوئیفت امکان برقراری ارتباط بین رایانه های دو بانک و انجام کلیه مراحل حسابداری بدون دخالت نیروی انسانی امکان پذیر می باشد .

قابلیت اطمینان : در صد اشتباه در آن بسیار اندک است و در صورتی که مشخصه پیام به طور صحیح و مطابق با استانداردها تنظیم نشود سیستم از قبول آن خودداری میکند .

امنیت : پیامهای مبادله شده به صورت خودکار مخابره می شوند و متن پیامها تا رسیدن به مقصد پراکنده و نامفهوم و دسترسی به پیامها توسط افراد غیر مجاز میسر نیست .

سرعت : سرعت انتقال پیام در سیستم سوئیفت بسیار بالاست . ارسال پیام در چند ثانیه انجام می شود و به محض ارسال آن از طریق شبکه سوئیفت توسط آخرین اعضای مجاز ، بلافاصله پیام تعلیق سوئیفت می شود

بخش دوم: کاربران سوئیفت

کاربران سوئیفت به سه دسته تقسیم می‌شوند:

۱. عضو (سهام‌داران)؛ اعضا، شامل بانک‌ها، دلانان واجد شرایط، واسطه‌های معاملات بازرگانی و سهام مؤسسات سرمایه‌گذاری هستند. ادارات مرکزی بانک‌ها به عنوان اعضا

شناخته می‌شوند که سهامداران سوئیفت هستند. مثل اداره مرکزی بانک صادرات یا بانک ملی در تهران که یک عضو و سهام دار هستند

۲. عضو جزء؛ یک سازمان که واجد شرایط لازم جهت عضویت در سوئیفت است و بیش از ۵۰ درصد سهام آن به‌طور مستقیم و یا ۱۰۰ درصد سهام آن به‌طور غیر مستقیم در اختیار یک عضو سوئیفت هست. یک عضو جزء باید کاملاً تحت کنترل مدیریتی اعضا باشد.

۳. شرکا؛ شامل دلالان و واسطه‌هایی که در زمینه سهام، اوراق و مسائل مالی مربوطه فعالیت دارند، مؤسسات سپرده‌گذاری و تسویه (نقل و انتقال بانکی) مرکزی، دلالان پول، شرکت خدماتی امانات، مؤسسات تجاری، مؤسسات مالی غیر سهامی، دفاتر نمایندگی، صادرکنندگان چک‌های مسافرتی و ... هستند شرکت کنندگان فقط می‌توانند یک نوع پیام خاص را با توجه به تخصصی که دارند، ارسال و دریافت دارند. به عبارت دیگر اعضا و میتوانند از کلیه امکانات سوئیفت بهره‌مند شوند، ولی شرکا از امکانات محدود با توجه به رشته تخصصی خود می‌توانند استفاده کنند.

بند اول: مزایای استفاده از سوئیفت

استفاده وسیع از شبکه جهانی سوئیفت، به‌واسطه دارا بودن مزایای زیاد، در بانکداری بین‌المللی، به‌شرح زیر است:

قابلیت اطمینان؛ سیستم پیام‌رسانی سوئیفت، قابل اطمینان (Reliable) است؛ به‌طوری‌که از تاریخ شروع فعالیت سوئیفت، در سال ۱۹۷۷ تاکنون حتی یک پیام مالی بین بانکی مخدوش یا گم نشده است؛ بنابراین به‌جرات، می‌توان بیان داشت که براساس

عملکرد سی سال گذشته سیستم جهانی سوئیفت، تقریباً صد درصد پیام‌های ارسالی و دریافتی از مبدأ تا مقصد بدون هیچ گونه اشکال و دخل و تصرفی مبادله خواهد شد.

ایمنی سیستم؛ از آنجا که اکثر پیام‌های بانکی، تعهدآور بوده و منشأ مالی دارد، امنیت (Security) انتقال آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و شبکه جهانی سوئیفت، با بهره‌گیری از جدیدترین پدیده‌های تکنولوژیک، از لحاظ ایمنی در سطح بالایی قرار دارد. در راستای همین نکته، تنها افراد مجاز توانایی ورود به سیستم و استفاده از آن را دارند.

سرعت؛ نظر به این که سیستم سوئیفت، از آخرین دست‌آوردهای الکترونیک در زمینه ارتباطات استفاده می‌کند، ارسال هر پیام در ظرف چند ثانیه صورت می‌گیرد. در این راستا، طول پیام (کوتاهی یا بلندی) و بُعد مسافت در ارسال پیام دخالتی ندارند.

استاندارد؛ استاندارد و یک‌نواخت بودن فرمت پیام‌های ارسال، ی از طریق شبکه جهانی سوئیفت، امتیاز دیگر این سیستم است. سوئیفت، از یک زبان مشترک در امور بانکداری بین‌المللی استفاده می‌کند و مانند هر مقوله دیگر، زبان و اصطلاحات خاص خود را دارد؛ به‌طوری که تمام اصطلاحاتی که در این سیستم به کار گرفته می‌شوند، برای همه طرف‌های درگیر و استفاده‌کننده از قبل تعریف شده و آشنا هستند. این هم‌گونی پیام و استاندارد بودن فرمت آن‌ها مانع از تفاسیر و برداشت‌های گوناگون می‌شود. صرفه‌جویی در هزینه؛ در حال حاضر، هزینه ارسال هر پیام ۳۲۵ کاراکتری حدود سه صدم یورو است. اگر حجم پیام‌های یک بانک از حد نصایب بیشتر شود، این هزینه به میزان قابل توجهی تقلیل می‌یابد. به‌علاوه، کارمزد دریافتی کارگزاران برای اجرای پیام‌های سوئیفتی یا تلکسی متفاوت است و تقریباً کارمزد اجرای پیام سوئیفتی نصف کارمزد اجرای پیام تلکسی است. قابلیت دستیابی؛ در دسترس بودن (Availability) سیستم سوئیفت در تمام ۲۴ ساعت شبانه‌روز و

در طول تمام ایام هفته، ماه و سال یکی دیگر از مزیت‌های مهم این سیستم است. از آنجا که سوئیفت ارزان‌تر، سریع‌تر و مطمئن‌تر از تلکس است، جایگزین تلکس شده است و فقط در مواردی که بانک گیرنده پیام، هنوز به عضویت سوئیفت در نیامده، به‌ناچار باید از تلکس جهت ارسال پیام بین بانکی استفاده نماید.

بخش سوم: شرایط پذیرش عضویت یک کشور در سوئیفت

قبل از اینکه پذیرش یک کشور در سوئیفت از سوی هیأت مدیره مورد بررسی قرار گیرد، باید پذیرش سه شرط زیر توسط کشور متقاضی به سوئیفت اعلام‌شود:

۱_ تأسیس سایت سوئیفت (S.A.P): می‌باید در صورت نیاز به راه‌اندازی سایت در کشور متقاضی محلی به سوئیفت اجازه داده شود تا با هزینه خود یک سایت سوئیفت در آنجا راه‌اندازی کند.

۲_ معافیت مالیاتی: در آرایه گواهی مبنی بر معافیت از پرداخت مالیات، چون نرخ مالیاتی در کشورهای مختلف متفاوت است، در صورت رعایت آن، با همه اعضا رفتار یکسان می‌شود.

۳_ خط انتقال دیتا: یک خط انتقال دیتا بین المللی به منظور انتقال پیام‌ها از سایت سوئیفت به خارج از کشور حداقل برای اجازه پنج ساله به هزینه سوئیفت می‌باید در اختیارش قرار داد.

بند اول: انواع پیام‌های سوئیفتی

به منظور سهولت در امر مخابره و دریافت پیام بین سوئیفت و اعضا با یکدیگر،

سوئیفت مبادرت به طبقه‌بندی پیام‌های مختلف در ده گروه صفر تا ۹ به شرح زیر کرده

است که گروه صفر پیامهای سیستمی بین اعضاء و سوئیفت و گروه یک تا نه پیام های مالی بین اعضا هستند:

_ پیام های گروه صفر: بین اعضا و سوئیفت.

_ پیامهای گروه یک: انتقال وجوه بین حساب مشترکان، اعلامیه چک، دستور عدم پرداخت چک و ...

_ پیام های گروه دو: انتقال وجوه بین بانک ها و بین حساب های مختلف یک بانک.

_ پیام های گروه سه: تأییدیه معاملات ارزی.

_ پیام های گروه چهار: وصولی ها.

_ پیام های گروه پنج: سهام و اوراق قرضه.

_ پیام های گروه شش: فلزات گران بها، وام های سندیکایی.

_ پیام های گروه هفت: اعتبار اسنادی، ضمانت نامه.

_ پیام های گروه هشت: تراولر چک.

_ پیام های گروه نه: صورت حساب، اعلامیه بدهکار و بستانکار.

عضویت بانکهای ایرانی در سوئیفت

سال ۱۳۶۴: بررسی اولیه در سال ۱۳۶۴ توسط کارشناسان بانک مرکزی ج.ا.ا با بازدید از سوئیفت و چند بانک بلژیکی عضو سوئیفت انجام پذیرفت. ارزیابی مطلوب و پیشنهاد عضویت بانکهای ایرانی داده شده ولی با توجه به جنگ تحمیلی و اولویتهای اساسی تر به تعویق افتاد.

سال ۱۳۶۹: بانک مرکزی ج.ا.ا. هیأتی را مأمور هماهنگی با بانکهای تجاری به منظور عضویت در سوئیت نمود.

سال ۱۳۷۰: پس از هماهنگی با بانکهای تجاری تقاضای عضویت سیستم بانکی ایران توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. به سوئیت ارائه گردید.

سال ۱۳۷۱: پس از ارائه سه پیش شرط عضویت به سوئیت، عضویت بانک مرکزی ج.ا.ا. به همراه پنج بانک تجاری ملی، صادرات، تجارت، ملت و سپه در آذر ماه پذیرفته شد.

سال ۱۳۷۲: پس از راه اندازی سایت، خرید تجهیزات نن افزاری و سخت افزاری و نصب آنها، مصادف با سالروز ولادت صدیقه کبری در چهاردهم آذر ماه به شبکه سوئیت ملحق شدیم.

سال ۱۳۷۶: قبول عضویت و الحاق بانک توسعه صادرات.

سال ۱۳۷۷: قبول عضویت بانک صنعت و معدن و بانک رفاه کارگران.

سال ۱۳۷۸: الحاق بانک صنعت و معدن و بانک رفاه کارگران.

سال ۱۳۷۹: قبول عضویت و الحاق بانک کشاورزی.

سال ۱۳۸۰: قبول عضویت و الحاق بانک مسکن.

سال ۱۳۸۱: قبول عضویت و الحاق بانکهای خصوصی پارسین، کار آفرین و سامان

سال ۱۳۸۲: قبول عضویت و الحاق بانک خصوصی اقتصاد نوین

وئیت کد چیست؟ سوئیت کد (Swift Code) یک نوع علامت انحصاری برای شناسایی بانک‌ها است.

این کد برای انتقال وجه بین بانک‌ها، خصوصا انتقال وجه بین المللی و ارسال حواله ارزی استفاده می‌شود، همچنین بانک‌ها با استفاده از بستر سوئیت به یکدیگر پیغام می‌دهند.

کد سوئیت از ۸ الی ۱۱ کاراکتر تشکیل شده است، زمانی که کد سوئیت ۸ رقمی داده میشود منظور بانک عامل مورد نظر است و شعبه را مشخص نکرده است.

چهار کاراکتر اول کد سوئیت : معرف کد بانک است که تنها می‌تواند حروف باشد.

دو کاراکتر دوم : معرف کشور بانک است، به طور مثال برای ایران IR است

دو کاراکتر سوم : کد موقعیت مکانی بانک است

سه کاراکتر آخر : کد شعبه بانک است که بدون این کد نیز شماره سوئیت کامل است

و این مورد انتخابی است

به طور مثال کد بانک اقتصاد نوین شعبه تهران به صورت ذیل است :

BEGNIRTHAFG

چهار کاراکتر اول یعنی BENG معرف بانک اقتصاد نوین است.

IR معرف ایران است.

TH معرف موقعیت مکانی یعنی تهران است.

AFG معرف کد شعبه است.

بند دوم: تحریم سوئیفت ایران در سال ۱۳۹۰

با بالا گرفتن اختلاف نظرهای بین المللی در خصوص مسائل هسته ای کشور، شنبه ۲۷ اسفند ۱۳۹۰ در پایان ساعت اداری رسمی کشور سیستم سوئیفت بانک مرکزی ایران همسو با تحریم های اروپایی قطع شد. هر چند تحریم ها مراودات بین المللی بانک های ایرانی را متوقف نکرد، اما با این وجود هزینه های زیادی بر عملیات ارزی و بانکی کل سیستم بانکی کشور تحمیل شد. اگرچه برخی از بانک های محروم از خدمات سوئیفت توانستند با اجاره خطوط تلفن و فکس از همتایان خود در دوبی، ترکیه و چین به انتقال پول بپردازند یا طبق گزارش دادستانی ترکیه بانک های تحریم نشده ایرانی را واسطه انتقال قرار دهند، اما این کار با کندی و هزینه فراوان انجام می شد. علاوه بر این، صدور حکم تحریم علیه بانک های ایرانی، بانک های غربی را وادار کرد که از انجام سایر کارهای بانکی با بانک های تحریم شده نیز خودداری کنند.

نتیجه گیری

در حال حاضر متأسفانه سیستم بانکی کشور به رغم رشدی که در استفاده از سیستم پیام رسانی سوئیفت در سالهای اخیر داشته است، استفاده بهینه از سوئیفت به عمل نمی آورد و تعداد پیامهای ارسالی ایران از طریق این شبکه و بهره وری از مزایای جانبی آن در حد مطلوب نیست. مسلماً ایران میتواند با استفاده بهینه از سوئیفت، پیام های بیشتری از طریق سوئیفت ارسال کند و سهام بیشتری به خود اختصاص دهد، ضمن این که ریسک، هزینه ارسال پیام و کارمزد کارگزاران در زمان استفاده از سوئیفت به مراتب از تلکس کمتر است و یکی از راههای استفاده بهینه از سوئیفت،

اتصال هر چه زودتر شعب ارزی بانکها در تهران و شهرستانها به سوئیت و برنامه ریزی به سمت اتوماسیون شبکه عملیاتی بین المللی بانک ها با استفاده از سوئیت است.

منابع و مآخذ

- [۱]. صادقی، مهدی و نوری توپکانلو، زهرا؛ تجارت جهانی الکترونیک و فناوری اطلاعات، مشهد، سخن گستر، ۱۳۸۵، چاپ اول، ص ۲۹۰.
- [۲]. زمانی فراهانی، مجتبی؛ پول، ارز و بانکداری، تهران، ترمه، ۱۳۸۶، ویرایش سوم، ص ۱۱۰.
- [۳]. صادقی، مهدی و نوری توپکانلو، زهرا؛ پیشین.
- [۴]. معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی؛ انتقال الکترونیکی وجوه و بانکداری الکترونیکی، تهران، میزان، ۱۳۸۴، چاپ اول، ص ۹۰ و خلعتبری، فیروزه؛ مجموعه مفاهیم پولی و بانکی و بین المللی، تهران، شباویز، ۱۳۷۱، چاپ اول، ص ۹۹۷.
- [۵]. صادقی، مهدی و نوری توپکانلو، زهرا؛ پیشین، ص ۲۹۷.
- [۶]. Indentures، یک نوع نرم افزار مخصوص در شبکه اینترنتی است که برای بررسی جوانب امنیتی پیغام های مؤسسات در شبکه سوئیفت طراحی شده است.
- [۷]. Trust Act، به معنای گواهی عملیات (اعتماد عملیات) بوده و یک سایت اینترنتی برای مؤسسات است که از طریق سرور Trust Act مسائل امنیتی را بررسی می نماید.
- [۸]. معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی؛ پیشین، ص ۹۳-۹۵.
- [۹]. زمانی فراهانی، مجتبی؛ پیشین، ص ۱۱۰-۱۱۲.